

دهكات لهبار هی پهیوهندی باوهردار به دایکوباوکی زیندوویی و باپیرانی
مردووی له ریبهری شهشهم ، پاشکووی ۴ و ۵ دا .

۱. کلتوری نهتهوهکان نهوهی له گورانکاریدایه

پیشهکی : ههموو رهفتار هکانی مروقیهتی و پهیوهندیه جیاوازهکانی نیوان
مروقهکان له ژیر کاریگری کلتور هکمیاندایه . بهلام ههروهه کتیبی
پیروز پیناسهی پهیوهندیهکانی مروّف و رهفتاری مروقهکانمان بو دهکات
که دهبیت به پیی نهوه بژین . لهبهر نهوه ، دهبیت باوهرداران گورانکاری
بکهن له پهیوهندیهکانیان و رهفتاریان ، نهگهر پیویست بوو ، له پیناوی
ژیان به پیی کتیبی پیروز ، واته دهبیت باوهرداران به بهردهوامی
گورانکاری بکهن له کلتوری مروقانهی بو ماوهیی تاکو زیاتر نزیك بنهوه
له شیوهی کلتوری شانیشینی ههتاهتایی خودا ! چونکه عیسا هات نهك بو
نهوهی تنها گیانمان بو خوی بهریت و بیگوری ، بهلكو تاكو گورانکاری
بکات له رهفتار و پهیوهندیهکانمان و سروشتمان و کومهلگهشمان
ههروهها!

۱. پیناسهی کلتور .

گفتوگوی لهبار هوه بکه : کلتور چی یه؟ بیکهاتهکانی کلتور کامانن ؟

تیبینیهکان .

کلتور واته کومهلنك له خهلكی تیروانینیان ههیه بو بوون و راستیهکان و
بیروباوهردار هکان و نهوه بههانیانهی گوزارش دهکهن له رهزامهندیان و
نهمون و رهفتار و پهیوهندیهکانیان و دهزگاکانیان (نهریت) .

۲. رهچهلهکی کلتوری مروقیهتی .

پهیدا بوون ۱ : ۲۸ - ۲۹ ؛ ۲ : ۱۵ ؛ ۳ : ۱۷ ؛ ۴ : ۱۶ - ۲۲ ؛ ۱۰ : ۱ تا ۱۱ :
۹ بخوینهوه .

ناشکرای بکھو گفتوگۆی لهبارهوه بکه : چۆن کلتوری مروّقایهتی
دهرکهوت ؟ رهچهلهکی کامهیه ؟

تیبینهکان .

بهشهکانی ۱- ۱۱ له پهیداوون سهرهتای کلتوری مروّقایهتی له جیهان :
ئهو پیناسهی سهرهتای گهردونی ماددی و سهرهتای رهگهزی
مروّقایهتیمان بو دهکات ، ههروهها پیناسهی راگهیاندنی خواستی خوداو
سهرهتای گوناھهی مروّقایهتیمان بو دهکات ، ههروهها پیناسهی سهرهتای
نارمحتی مروّقایهتی و سهرهتای پلانی رزگاریی خودامان بو دهکات ، له
کووتاییدا پیناسهی سهرهتای ژیانی خیزانی مروّقمان بو دهکات ، وه
سهرهتای شارستانی مروّقمان بو دهکات ، وه سهرهتای نهتهوهکان و
دهولهته جیاوازهکانی جیهانمان بو دهکات .

به پنی کتیبی پیروژ ، سهرهتای کلتوری مروّقایهتی له میژووی رهگهزی
ئادهمیزاد لهم جیهانهدا شیواو شارایهوه کاتی مروّقهکان بوونه چهند
کوولهلهیهکی جیاواز و گهشهیان کرد به شیوهیهک که نهتهوی جیاوازیان لی
دروست بو ، جیاوازیهکانی نهتهوهکان گهشهیی کرد . به دریزی میژوو
، وه به له بیرچونهوی نهتهوهکان بو خواستی خودای زیندوو ،
شارستانییهتی مروّقایهتی یهکهه گهندهل بو وه بهردهوام بو له
گهندهلیهکانی . بتهپرستی ئایینی و ههرهمهکی و مشتومری فلهسهفی و
بوچوونه ئهفسانهیهکان یارمهتیدهر بوون بو جیاوازی له کلتوری
مروّقهکاندا . وه ئهمرو زور سهخته بزانیته که کلتوری رهسهنی
نهتهوهکانی جیهان کامه بو له سهرهتای میژوودا .

۳. رهچهلهکی سیستهمی بههاکان .

زهبور ۱۹ : ۱- ۴ ؛ کردار ۱۷ : ۲۴- ۲۷ ؛ رۆما ۱ : ۱۸- ۲۰ ، ۲۵ ، ۲۸ ،
۳۲ ؛ رۆما ۲ : ۱۴- ۱۵ بخوینهوه .

ناشکرای بکھو گفتوگۆی لهبارهوه بکه : چۆن خهلهکی جیهان زانیان
جیاوازی بکهن له نیوان راست و ههله ؟

تیبینیەکان .

خودا چەند راستیەکی راگەیاندووە لەرێگەیی بەدیھێنانیدا . بە روانین لە بەدیھێنان و چاودێری کردنی ، دەکرێ خەلکی ببینن و تیبیگەن کە خودا بوونی ھەبێ و ھەکو بەدیھێنەر ، و ھەبێ مەزنی خودایان بۆ دەردەکەوێت لە بەدیھێنانی ماددەو وزەو بۆشایی ئاسمان و زەمەندا . ھەر و ھا دەتوانن یاسا فیزیاییە سەر سۆر ھێنەرەکانیان بۆ دەربکەوێت کە خودا دروستی کردووە لە بەدیھێناندا و ھە جوانی بەدیھێنان و سیستەمە نایابەکەیی ببینن .

و ھە خودا چەند راستیەکی کردووە تە دلی مرۆف و ویزدانێھو . ئەگەر مرۆفەکان گۆی لە دل و ویزدانیان بگرن ، راستیە ئەخلاقێ سەرھکیەکان دەزانن و تیبیگەن ، و ھەکو راسپاردەکان : " مەکوژە ، " داوین پیسی مەکە " و " دزی مەکە " شایەتی ساختەو درۆ مەدە .

٤ . لایەنە باشەکان و لایەنە خراپەکان لە ھەموو کلتورەکانی

مرۆفایەتیدا .

گفتوگۆی لەبارەو ھە بکە : لایەنی باش و لایەنی خراپ کامانەن لە ھەر کلتوریکدا ؟

دواوتار ١٦ : ١٨ - ٢٠ ؛ ١ پاشایان ١٠ : ١ - ٩ ؛ یەرمیا ٧ : ٢٢ - ٢٩ ؛ ١٠ : ١ - ٥ ؛ ٢ تیمۆسوس ٣ : ١ - ٥ بخوینەو .

تیبینیەکان .

لە ھەر کلتوریک مرۆفایەتیدا لایەنی باشە ھەبێ ، ئیدی پەسەندە . چەند نمونەیک لەبارەو ئەم لایەنەو : ئەو سیاسی و بازرگانانەیی گەندەل نین ، و ھە یاسا دادپەر و ھەکان و دادو ھە دادپەر و ھەکان ، و ھە کرێکارانەیی بە باشی کار دەکەن و ئەو ھاو لاتیانەیی بە باشی رەفتار دەکەن ، و ھە ئەو دەزگایانەیی خێرخوازان و بە بەزەبیین ، و ھە پەبو ھەندیە باشەکان و خوشەو یستییەکان .

بەلام چونکە ھەموو مرۆفایەتی گوناھبارە ، بۆیە کلتوری سەرچەم مرۆفایەتی لە جیھاندا لایەنی خراپەو گوناھەو تاوانی تیبیایە ئیدی پەسەند

نيه . زورجار تيروانينه گهر دونيهكانن نهوهى تهواوى تيروانيني مروث
بو ژيان دياريدكات ، بو نمونه نهو تيروانينانهى لهسهر بنهماى فلهسهفهو
ئايدياو ئاينهكانى نا مهسيحى سهراوهى گرتوه . وه زورجار نهو بابتهانهى
كه خهلكى باوهريان پي هيهو لهسهر بنهماى نهفسانهيى و درو
سهراوهى گرتوه ، وه زورجار نهو بههاينانهى پي دهژين نا ئينسافى و
بي رهوشته . وه نهو پهيرهويانهى كه زورجار چاپوشي لى دهكرت ،
وهكو هندی جموجولى ئاينى يان ماده سرکههكان يانيش سيكس كردن
، كه رووخينهرن . وه زورجار جورىك له شيوازي ژيان و رهفتار
بهگرى لى دهكرت وه گهشهى پي دهكرت له كاتيكدا خوهرستى و
روخينهه .

زورجاريش دهزگا سياسى و ياسايى و دادوهرى و پهروهدهيى و
كومهلايهتیهكان و دهزگای تاوانن ، ستهم له كهمينهكان دهكهن ، وه
جورهها گوناھى جياواز بلاو دهكهنهوه . وه نهو پهيوهنديهى كه له ريگه
كلتورى كهسيكهوه ريكدخرت ، زورجار خهلكى دهروخينت له برى
نهوهى بونيدايان بنيت . ئيدى بهم شيويه لايهنه خراب و تاوانهكانى هه
كلتورىك فيل له مروث دهكات و دهپروخينت و له مروثايتى
داياندهماليت .

دهبيت خاوهن ههر كلتورىكى مروثايتى توبه بكهن له لايهنه خراب
وتاوانهكانيان ، وه ههول بدن لهگهل كلتورى شانسينى خودا بگونجین و
دهستلهملان بن !

ب. كلتورى شانسينى ههتاھتايى خودا

۱. پيناسهى شانسينى خودا .

شانسينى خودا واته خاوهنداريتى يان فهرمانرهوايى يان سهروهري خودا به
شيوهى رهها له ريگه عيساي مهسيحهوه بهسهر ههموو خهلكيهوه له
ههر شويينيك . شانسينى خودا به شيويههكى تايهت واته فهرمانرهوايى يان

سەر و هری خودا به شیوهی رهها له ریگهی عیسیای مهسیحهوه که ههستی
پیدهکریت و له دلی گهل دایهو کاری پیدهکهن . وه لهسهر کاری رزگاریی
تهواوهتی و کارایی رۆحی پیروژ بو ئهو رزگاریه له ژیانی گهلهکهیدا
سهرچاوهی گرتوه . وه چوار کاریگهری و گۆرانکاری سهرهکی ههن له
شانشینى خودا :

* رزگاری باوهردار به تهواوهتی له سهرهتاوه تا تهواوبوونی ،

* دامهزراندنی کالیسا (لانهی باوهرداران) لهسهر زهوی ،

* باشکردنی بارودۆخ لهسهر ئاستی تاكو خیزان و کۆمهلهگه وه نیشتمانی
و نیو دهولهتی،

* نوێکردنهوهی تهواوهتی بو گهردوون .

۲. چه‌ندین لایه‌نی شانشینى خودا .

ئاشکرای بکهو گفتوگۆی له‌باره‌وه بکه : لایه‌نه‌کانی شانشینى خودا
کامانهن ؟

أ. شانشینى خودا واته فهرمانه‌وایی سهره‌رانهی خودا که ههستی
پیدهکهن و له دلی گهلدايه و کاری پیدهکهن له ههموو لایه‌نه‌کان و
بواره‌کانی ژیاناندا .

مهتا ۶ : ۱۰ ، ۳۳ ؛ لوقا ۱۷ : ۲۱ بخوینهوه .

تیبینیه‌کان .

زۆر فیر ده‌بین له نمونهی ده‌نکه خه‌رده‌ل و هه‌ویر ترشه‌که‌وه . وتاری
سهرچیا فیرمان ده‌کات که ده‌بیت له پیش ههر شتیکی دیکه‌وه داوای
شانشینى خودا بکهین ، ئهمه‌ش ههمیشه راسته‌و تهواوه . شانشینى خودا
ههموو خه‌زو لایه‌نگریه‌کانی دیکه بچوک ده‌کاته‌وه ، وه‌کو لایه‌نگری
خێله‌کی و نیشتمانی و ئایدیایو لاهوتی و کلتوریی . به‌راوردی مهتا ۱۳ :
۳۱ به مهر قۆس ۴ : ۳۰ ده‌ریده‌خات که " شانشینى ئاسمان " و " شانشینى

خودا " ههمان شته ، چونکه عیسا ههردوو دهستهواژهکهی بهکار هیناوه بو ههمان مه بهست .

ب. فهرانه وایی سهروه رانهی خودا کاریگهری دهکاته سه رزگاری گهل له سه رهتاوه تا تهواوکردنی .

کردار ۸ : ۱۲ ؛ ۲۸ : ۳۰ - ۳۱ ؛ مرقوس ۱ : ۱۴ - ۱۵ ؛ ۱۰ : ۲۵ - ۲۶ ؛ یوحنا ۳ : ۳ - ۸ ؛ اکورنسوس ۶ : ۹ - ۱۱ ؛ کولوسی ۱ : ۱۳ بخوینهوه .

تیبینهکان .

ئینجیل " ههوالی خو شه سه بارهت به شانشینى خودا . " له بهر ئهوه موژدهی ئینجیل تهنها نادوئ سه بارهت به مردنی عیساى مه سیح و ههستانهوهی و ده بارهی توبهکردن و باوهر هینان ، به لکو ده بارهی شانشینى خودا له دلی گهله که پیداوه ههروهها له ژیاناندا . رزگاری سه رهتا له توبهکردن و باوهر هینان به عیساى مه سیح دهست پیدهکات . ئه مهش پیی دهوتری بیتوان کردن . ئیدی به دریزی ژیان رزگاری بهردهوام ده بیت ، تیایدا باوهرداران زیاتر و زیاتر رزگاریان ده بیت له له بیرو نه ریتی ههلهو توان . ئه مهش پیی دهوتری پیروزی . ئیدی له کو تیایدا باوهرداران رزگاریان ده بیت له هه موو گونا ههیهک و مردن ، ئه مهش پیی دهوتری شکوداری .

شانشینى خودا له هاتنی یه کهمی عیساى مه سیحهوه دهستی پیکرد (مهتا ۱۲ : ۲۸ - ۲۹) ، ئیستا زیاتر گه شهی کردوهو گهوره تر بووه له هه موو جیهاندا (مهتا ۱۳ : ۳۱ - ۳۳) ، به لام شانشینى خودا پرو تهواو ناکریت تهنها به هاتنی دوهمی عیساى مه سیح نه بیت (مهتا ۱۳ : ۴۷ - ۵۰ ؛ ۲۵ : ۳۴) . هه ر که سیک توبه بکات و باوهر به عیساى مه سیح به ئینیت ده چیتته نیو شانشینى خوداوه . چوونه نیو شانشینى خوداوه واته له دایکبونهوهی نوئ (یوحنا ۳ : ۳) ، ههروهها واته ئازادبوون له دهسه لاتی تاریکی (کولوسی ۱ : ۱۳) ، وه رزگاری (مرقوس ۱۰ : ۲۳ ، ۲۶) . وتاری سه رچیا فیрман دهکات که شانشینى خودا سه رجهم لایه نهکانی ژیانى

كەسپىتى و ژيانى كۆمەلگە لەخۆ دەگرئیت (مەتا ۵- ۷) . ھەموو ئەوانەى سەر بە پاشاي پاشايانن دەبئت بە شىوازى ژيانى شانشىنى خودا بژين .

ج. شانشىنى سەرورەنەى خودا كلىساي مەسحەت (باوەرداران) دادەمزرئيت .

مەتا ۱۶ : ۱۸- ۱۹ ؛ يوحنا ۳ : ۵ ؛ اكورنسوس ۱۲ : ۱۲- ۱۳ ؛ ئەفەسسوس ۱ : ۱۳ ، ۲۰- ۲۱ ؛ اپەترۆس ۲ : ۴- ۱۰ ؛ مەتا ۱۳ : ۲۴- ۳۰ .
بخوینەو .

تیبينەکان .

كلىساي مەسحەت كۆمەلگەىكى بينراو و پىكەتوھ لە ئەوانەى خودا پاشايە لە دلياندا . كلىساي مەسحەت كۆمەلگەىكى بينراو و پىكەتوھ لە ئەوانەى گوئيبستى موژدەى ئىنجيل بوون و باوەرداران ھينا بە مەسح ، وە بە رۆحى پيرۆز موركران . كلىساي مەسحەت پىكەتوھ لە گەلى ھەلبژاردەى خودا . ئەوان لەلايەن خوداوە بانگ كراون تاكو ببە پاشا و كاھين و پىغەمبەر لە جىھان . وە بانگ كراون ببە خوئ زەوى و روناكى جىھان (مەتا ۵ : ۱۳- ۱۶) .

وہ نمونەى زيزانە لە (مەتا ۱۳ : ۲۴- ۳۰ ، ۳۶- ۴۳) فیرمان دەكات كە شانشىنى خودا يان كلىساي مەسحەت لە شىوھكەى ئىستاييدا برىتى يە لە كۆمەلگەىكى تىكەلاو ، ئەم دۆخەش بەردەوام دەبئت تا ھاتنى دوھمى مەسح . ئىدى ھەميشە بئى باوەرداران و ھەلگەر اوھكان لە نيو باوەرداراندا دەبن . لەگەل ئەمەشدا ، دەبئت باوەرداران رىگە نەدەن بە بئى باوەرداران كاريگەريان لەسەر شىوازى ژيانى باوەرداران ھەبئت ، بەلكو دەبئت باوەرداران كاريگەريان ھەبئت لەسەر ژيانى بئى باوەرداران تاكو ژيانيان زياتر شىوھى ژيانى شانشىنى خودا وەربگرئت (يەرميا ۱۵ : ۱۹) ! دەبئت باوەرداران رىگە نەدەن بە جىھان چۆنى بوئت شىوھيان وينا بكات ، بەلكو دەبئت بەردەوام رىگە بەدەن بە خودا شىوھيان وينا بكات بەپى خواست و پلانەكانى (رۆما ۱۲ : ۱- ۲) !

د. شانشینى سەرورانهى خودا بارودۇخى تاكو كۆمەلگەكان باش
دهكات.

مهتا ۱۱ : ۴ - ۶ ؛ ۲۵ : ۳۱ - ۴۰ ؛ لوقا ۳ : ۱۰ - ۱۴ بخوينهوه .

تېيىنيهكان .

کردارەكانى باوەرداران نيو خيزانهكان و كۆمەلگەيانى چالاك كرد وای
کرد نهخوشخانهو ناوهنده تەندروستیهكان دامەزرینى و گرنكى بدریت به
گەر و گول و مهینهتباران ، وە هاوکاری نابیناو ئیفلجەكانى دەدا ، وە
هاوکاری هەژار و ستملیکراوانى دەداو باجى دەدا به حكومت ، وە
بەرھەلستی گەندەلئى و هەرشەى هەلپەرستانى كرد ، وە دادپەروەرى و
بهەای راست و تەندروستى بلاو كردهوه ، شتى دیکەش .

هـ . شانشینى سەرورانهى خودا هەموو گەردوون دادەپۆشیت .

مهتا ۱۳ : ۳۶ - ۴۳ ؛ ۲۵ : ۳۱ - ۳۴ كردار ۳ : ۲۱ ؛ بینین ۲۱ : ۱ - ۲ ، ۹ -
۱۰ ، ۲۷ بخوينهوه .

تېيىنيهكان .

له هاتنى دوهمیدا عيسای مەسیح شانشینیهكەى پاك دهكاتەوه له ئەوانهى
گوناهبار و خراپەكارن . ئیدی له شانشینى خودا لهقوناغى كۆتایی
تەواوەتیدا جگە له راستودروست (بیتوان) كەسى دیکەى تیدا ناژى . وە
هیچ گلاو و لهكەدار و فیلبازيك ناچیتە ناوى . شانشینى خودا له قوناغه
كۆتاییهكەیدا نوێکردنەوهى هەموو شتەكانه . ئەو ئاسمانیكى نوئى و
زەویهكى نوئى دەبیت ئەوهى ئورشالیمی ئاسمانى دادەبەزیتە نیوى -
ئورشالیمی نوئى . ئەمەش بوكى بەرخەكەیه واته كلئیسای مەسیح كه
هەموو بیتوانكر او هەكانى سەرجهم سەردەمەكانى میژوو له خۆ دەگرئ
(باوەرداران) .

له راستیدا شانشینى خودا لهم سهردهم ئیستاماندا ، ئهوهى پیش هاتنى
دوهى مهسیحه ، زورجار وهكو نادیارو نهبوو وایه ، ئهمهش واتای ئهوه
نیه که خودا توانای تهواوتی نییه . بهلام به پیی ۲ پهترۆس ۳ : ۹ خودا
پشوو دریزه لهگهل خهلكی سهر زهوى ، چونکه دهیهوی بهر هو تۆبهکردن
بین .

۳. نیشانهکانی شانشینى خودا .

ئاشکرای بکهو گفتوگۆی لهبارهوه بکه : ئه نیشانه تایبهتانه کامانهن که
پیناسهى شانشینى خودا دهکن ؟

أ. شیوهى ئیستای شانشینى خودا ، وه شیوهى ئایندهى .

مهتا ۸ : ۱۱ - ۱۲ ؛ ۱۲ : ۲۸ ؛ ۱۳ : ۳۶ - ۴۳ ؛ ۱۹ : ۱۴ ؛ ۲۱ : ۴۲ - ۴۵
بخوینهوه .

تیبینهکان .

شیوهى ئیستای شانشینى خودا له کیلگهى عیسای مهسیح دهچیت بو
نهوهکانى شانشین و کیلگهى شهیتان بو نهوهکانى ئیبلیس له جیهانى
ئیستاماندا (مهتا ۱۳ : ۳۶ - ۳۹) . ئیبلیس و خراپهکاران بهردهوامن و
چالاکن لهم سهردهمدا و لهم شیوهیهى ئیستای شانشیندا . بهلام بهتهواوی له
رهگوریشهوه ههلهکیشرین له شیوه ئایندهیهکهى شانشیندا .

لهشیوهى ئیستای شانشیندا ، زوریک له رۆژهلات و رۆژئاوا رزگاریان
دهبیت له گوناھه و خراپهکاری ، وه ملکهچ دهکن بو پاشا مهسیح له
ریگهى چاردانى موژدهوه (مهتا ۱۲ : ۲۸ ؛ کۆلۆسى ۱ : ۱۳) . شانشین
بده به گهل بهرهمیان دهبیت (مهتا ۲۱ : ۴۳) . بهلام نهوهکانى گهلى خودا
(ئهوانهى تهنه بهناو سهر به خودان) ئهوانهى پیشوازیان له پاسا نهکردوه
فرى دهرینه دهرهوه (مهتا ۸ : ۱۱ - ۱۲) .

به لام له شیوه ئاینده کهی شانشیندا ، هه موو خراپه کاران و ئهوانه ی
هۆکارن بو گونا هه (کۆسپ و سه رپنچیکاران) به تهواوی داده ما لدرین له
شانشینى خودا (مهتا ۱۳ : ۴۱) !

ب. شانشینى خودا را گه یاندن و نهینیه له هه مان کاتدا .

مهتا ۱۳ : ۱۱ - ۱۷ بخوینه وه .

تیبینییه کان .

زانینی نهینی شانشین بو ئهوانه یه دلایان ده که نه وه بو تووی وشهکانی خودا .
به لام شانشینى خودا به نهینی ده مینتته وه بو ئهوانه ی دلره قییان به رده و امه
به رامبه ر به مه سیح و وشهکانی کتیبی پیرو ز .

**ج. شانشینى خودا لهم جیهانه ی ئیستاماندا یه به لام له جیهانه وه نیه و
سه ر به م جیهانه نیه .**

لوقا ۱۷ : ۲۰ - ۲۱ ؛ مهتا ۵ : ۱۹ - ۲۰ ؛ یوحنا ۱۸ : ۳۶ بخوینه وه .

تیبینییه کان .

شانشینى خودا له نیوماندا یه ، له دلماندا یه ، پهیره و ی ده کهین و له باره یه وه
فیرکردن پیشکهش ده کهین له ژیانماندا ، ئه و هاوشیوه ی هیچ شانشینیکى
جیهان نییه . ئه و شانشینیک نیه حکومه تیکى سیاسى سه رزه و ی بیته وه
خاوه نی وه زاره تی به رگری و سه ربازی بیته ، به لکو شانشینیکه عیسا ی
مه سیح فه رمانه وایی ده کات له ئاسمان به سه روه ری خو ی .

**د. شانشینى خودا به بچوکی ده ست پیده کات ، به لام له کو تاییدا بلا و
ده بیته وه ده سه لاتدار ده بیته به سه ر هه موو شتیکدا .**

مهتا ۱۳ : ۳۱ - ۳۳ ؛ ئیشایا ۹ : ۶ - ۷ ؛ دانیال ۲ : ۳۴ - ۳۵ ، ۴۴ - ۴۵ ؛
مهتا ۲۸ : ۱۸ بخوینه وه .

تیبینییه کان .

سهرهتا و دهستپيكي شانشىنى خودا زور بچوك بوو . بهلام گهشه دهكات و به هيواشى گهوره دهبيت ، نهك تهنه له زياني تاكدا ، بهلكو له ولاتانىش ههروهها.

شانشىنى سهروهه رانهى خودا له ريگهى عيساوه به ردهوام دهبيت و پهل دههاويت بو ناوچه نوويهكان و بو ناو دلي خهلكى لهسه ناستى پيگه جوگرافيهكان له ههموو ولاتانى جيهانى ئيستا ! پهل دههاوي و بهردهوام دهبيت له پهل هاويشتن تا كاتى حوكمدانى كوتايى لهلايهن عيساي مهسيحهوه (مهتا ۱۳ : ۴۱ ؛ ۲۵ : ۳۱ - ۴۶) ، كاتى شانشىنى خودا دهسه لاتدار دهبيت بهسه ههموو شتيكدا (مهتا ۱۳ : ۳۳). ههريهك له ئاسمان و لهسه زهويه ملكهچ دهكات بو يهك سهه ئهويش عيساي مهسيحه (ئهفسسوس ۱ : ۱۰) . ئيدي عيسا ههموو گهر دوون پر دهكات و تهواوي دهكات (ئهفسسوس ۴ : ۱۱). ههروهك نمونهى دنكه خهردهل و ههوير ترشهكه فيرمان دهكات . ههموو ئهژنويهك چوك دادهات و ههموو زمانيك دان دهبيت بهوهدا كه عيساي مهسيح خودا وهنده بو شكوي خودا (فيليپي ۲ : ۹ - ۱۱). ئيدي شانشىنى خودا له كوتاييدا سهري ههموو شانشىنهكاني زهوي پان دهكاتوهو لهناويان دهبات ، بهلام ئهو دهمنيتهوهو بهردهوام دهبيت تاههتايه (ئيشايا ۹ : ۷ ؛ دانيال ۲ : ۴۴). شانشىنى خودا تاههتايه دهمنيتهوه !

ج. بهرپرسيارى رودانى گورانكارى له كلتورماندا

ئاشكراي بكهو گفتوگوي لهبارهوه بكه : هوكارهكان كامانهن كه دهبيت باوهرداراني مهسيح بهرپرسيار بن به پي توانايان له گورانكاريهكاني تاييهت به بواري گوناوهو تواني نيو كلتوريان ئهوهي پهيوهندي به زيانيانهوه ههيه ؟

۱. عيساي مهسيح باوهرداران فيري يهك كلتوري تهواوهتي دهكات -
كلتوري شانشىنى خودا .

مهتا ۵: ۱- ۱۶ (بهشهکانی ۵- ۶ له ئینجیلی مهتا) بخوینهوه .

تیبینهکان .

ماوهی گهشتهکهی عیسا له زهوی ، زۆر فیرکردنی پیشکەش کرد
سهبارەت به شانیشینی خودا ! تهنه کلتوری تهواوهتی له جیهاندا کلتوری
شانیشینی خودایه ئهوهی کتیبی پیروژ فیرمان دهکات ! کلتوری
راگهیهنراوی شانیشینی خودا تهنه له کتیبی پیروژدایه و بهس . چونکه
کتیبی پیروژ تیروانینی خودا و بیری خودا ئاشکرا دهکات ، وه
راستهکانی خودا ، وه خهڵکی دهبیت باوهریان به چی ههبیت ، وه بههاکان
و رهوشتی خهڵکی که دهبیت پهیرهوی بکهن له ههموو ولات و شوینیکی
نیشهجی بووندا ، ههموو ئەمانه تهنه کتیبی پیروژ بۆمانی ئاشکرا
دهکات! ئهوه ههروهها ئهوهمان بۆ ئاشکرا دهکات که دهبیت خهڵکی بهچی
رهزامهند بن ، ههروهها ههست و ئەزمونه راستیهکان لهبهرچاوی خودا
ئاشکرا دهکات . کتیبی پیروژ ئهوه شیوازه ئاشکرا دهکات که خهڵکی دهبیت
ژیانی کهسیتیان چۆن بیت له پهیههندی کۆمه‌لایهتیان و له نیو دهزگاکانی
ههموو ولاتانی جیهان !

۲. عیساى مهسیح فهرمان دهکات به باوهرداران که شانیشینی خودا
رابگهیهنن و هاوکاری کلتوری شانیشینی خودا بکهن .

پهیدابوون ۱: ۲۸؛ ۲: ۱۵؛ مهتا ۶: ۱۰، ۳۳؛ ۲۴: ۱۴ بخوینهوه .

تیبینهکان .

دهبیت باوهردارانى مهسیح بهرپرسیاریتی داواکردنی شانیشینی خودا له
ئهستۆ بگرن و بیخهنه پیش ههموو شتیکی دیکهوه له ژیاناندا .
بهرپرسیاریتی نوێژکردنیان له ئەستویه که تیایدا داوا بکهن شانیشینی خودا
بیته نیو ژیانى خهڵکی دیکهوهو نیو ههموو نهتهوهکانی جیهان . ههروهها
بهرپرسیاریتی جارسانی موژدهی شانیشینی خودایان له ئەستویه بۆ ههموو
نهتهوهکانی جیهان !

باوهرداران ناچار نین که کلتوری ولاتیان و نهتهوهیان بگورن ، وه دهسهلاتی ئهو کارهشیان نیه . لهگهڵ ئهمهشدا ، دهبیت بهرپرسیاریتی بانگ کردنی رۆلهکانی نیشتمانیان و کلوریان له ئهستۆ بگرن تاکو ژیاکی کهسیتیان بگوریت . دهبیت باوهرداران داوای گۆرانکاری بکهن له خهڵکی له ههموو بوارهکانی گوناوهو تاوان له نیو کلتوری ولاتیان تاکو کلتوریان هاوشیوه بیت به کلتوری شانیشینی خودا . چونکه گوئیست بوونی خهڵک له ههموو جیهاندا بو ههوالی خوشی ئینجیلی شانیشینی خودا بانگ کردنیکه بو ئهوهی تۆبه بکهن وبگورین . ئهوان بانگ دهکرین تاکو فهلسهفهیی ژیاکیان و ئهوهی بهلایانهوه راستیه له ژیاکیاندا و بیروباوهریان و بههاکانیان و بروایان و ئهزمون و رهفتار و پهیهندی و دهزگاکیان بگورن و هاوشیوه بیت به کلتوری شانیشینی خودا !

۳. عیسی مهسیح به دهسهلات و سهروهی خوی کاتی هاتنهوهی

دوهمی ههموو باوهردارانی سهر زهوی دهگوریت .

مهتا ۱۳ : ۴۱ - ۴۳ ؛ کردار ۳ : ۲۱ ؛ رۆما ۸ : ۱۹ - ۲۱ ؛ ۲ پेत्रوس ۳ : ۱۳ ؛ ایوحنا ۳ : ۱ - ۳ ؛ بینین ۲۱ : ۲۴ - ۲۷ بخوینهوه .

تیبینهکان .

عیسی مهسیح ههموو شتهکان دهگهڕینیتهوه بو دۆخی تهندروست ئهمهش به دامالینی ههموو ئهو شتانهی نیو شانیشینهکهی که هۆکارن بو گوناوهو ههموو ئهو خهڵکانهی خراپه فیردهکهن ! ریگه نادات به هیچ گلاوی لهکهداری یان گومرایی بیته نیو شانیشینهکهی له قوناغی کۆتاییدا دواي هاتنی دوهمی مهسیح . ریگه نادات به هیچ کلتوریک تهنها شتی دروست و تهواوهتی نهبیت بیته نیو شانیشینهکهیهوه ، چونکه ههموو ئهو بوارانه دهبیت تهواو دهسلهملان و تهبا بن لهگهڵ وشهکانی خوداو ههروهها خودا شکۆدار بکهن . لهگهڵ ئهمهشدا ، وهک چۆن مهسیح باوهرداران پرو تهواو دهکات له هاتنهوهی دوهمیدا (۱ یوحنا ۳ : ۱ - ۳) ، بهههمان شیوه ههروهها ههموو لایهنهکانی چاکهو باشهیی نیو کلتوری مروقاپهتی پرو

تهواو دهکات ئهمهش تهنه کارى مهسپحهو بهس لهکاتى هاتنهوى دوهمیدا
(رؤما ۸: ۱۹-۲۱).

د. ههلسهنگاندنى لایهنهکانى کلتور

باوهرداران پڤوستان بهويه ههلسهنگاندن بکهن بۆ ههموو لایهنهکانى
کلتورىان له ژیر روناكى کلتورى شانشینى خودا ، وهك چۆن کتیبى پیروژ
رایدهگهیهنیت . به درێژایى ژيانت بهردهوام ئهم پرسيارانه له خۆت بکه :

* فهلسهفهى من چى بۆ گکردون وژيان له ژیر روناكى تىروانىنى کتیبى
پیروژ نهوى بهرامبه به گکردون نهگوره ؟

* کامهیه نهوى له ئیستادا به راستیهكى رههائى دهزانم له ژیر روناكى
راستى رههائى تاههتایى که له کتیبى پیروژدا هاتوه ؟

* کامهیه نهوى باوهرم پڤى ههیه له ژیر روناكى ههموو نهو شتانهى که
دهبیت باوهرم پڤى ههبیت له کتیبى پیروژدا؟

* بههائى ئیستام و بههائى کلتورم کامهیه له ژیر روناكى بههائى کتیبى
پیروژ نهوى که دهبیت باوهرم پڤى ههبیت و دهستى پڤوه بگرم ؟

* رهزامهندى ئیستام کامهیه له ژیر روناكى رهزامهندى کتیبى پیروژ که
دهبیت باوهرم پڤى ههبیت و دهستى پڤوه بگرم ؟

* کتیبى پیروژ ههست و نهزمونهکانم چۆن ههلهسهنگینیت ؟

* کتیبى پیروژ پهيوهنديهکانى ئیستام چۆ ههلهسهنگینیت ؟

* کامهیه رهفتارەکانى ئیستام له ژیر روناكى نهوى کتیبى پیروژ فهلمان
دهکات بهو پڤیه رهفتار بکهم ؟

* کتیبى پیروژ دهزگا سیاسیهکان و دادوهریهکان و پهروهردوه
کۆمهلايهتى و ئایینى و کلتورهم کهم چۆن ههلهسهنگینیت ؟

بروانه ئەم دوو وانە گرنگانەى داھاتوو :

* ریبەرى شەشەم ، پاشکۆى چوارەم : پەيوەندى لەگەل داىكوباوكى
زىندوو .

* ریبەرى شەشەم ، پاشکۆى پىنجەم : پەيوەندى لەگەل پىشپىنانى مردوو .

۵	نوێژ (۸ خولەك) نوێژىك رەنگدانەوہى وشەكانى خودا بىت
---	---

بە نۆرە نوێژ بکەن ، نوێژىكى كورت ئەوہ دەربخات كە ئەمپرو
فیربوون . يان كۆمەلەكە بکە بە دوو يان سى كۆمەل و نوێژىك
بکەن رەنگدانەوہى ئەوہ بىت كە ئەمپرو فیربوون .

۶	ئەركى مالەوہ (دوو خولەك) بو وانەى داھاتوو
---	---

رابەرى كۆمەلەكە . ئەركى داھاتوو بدە بە ئەندامانى كۆمەلەكەت بە
شپوہى نوسراو ، يان داوايان لى بکە لە پەراوەكانياندا بينوسن .
۱- بەلین . بەلیندان بە راھىنانى قوتابىەكانى خوداوەند و بونىادنانى
كلئىسای مەسىح .
۲- وتارى ئاموژگارى يان فیرکردن ، يان وانە دابەشکردن (لەگەل
كەسىكى تر يان لەگەل كۆمەلەكەدا) فیرکردنى پەيوەست " باپتيزکردن لە
مەسىحیەتدا" .

- ۳- خهلوتهی روچی . چیژ وهر بگره له خهلوتهی روچی له گهل خودا و روژانه هاوکاری وهر بگره له نیوهی بهشیک له ۲ تیموساوس ۲ - ۴ .
باشترین شیوازی راست بهکار بهینه و تییینیهکانت بنوسهوه .
۴- لهبهرکردن : روژانه بهو پینچ ئایهتهدا بچورهوه که لهبهرت کردوون .
- ۵- وانهی کتیبی پیروژ . وانهی داهاتووی کتیبی پیروژ ئاماده بکه له مالهوه : یوحنا 10 . نهو پینچ ریگهیهی لیکولینهوهی کتیبی پیروژ بهکار بهینهوه و سودیان لی ببینه . تییینیهکانت بنوسهوه .
- ۶- نوئژ . نوئژ بکه بو کهسیکی دیاریکراو یان شتیکی دیاریکراو لهم ههفتهیهداو تهماشنا بکه خودا چی دهکات (زهبور ۵ : ۳) .
- ۷- تییینیهکانت بنوسه سهبارت به بونیادنایی کلپسای مهسیح . ههروهها نهو تییینیهکانت بنوسهوه که پهیههندیان به کاتی خهلوتهت له گهل خودا و ئایهتهکانی لهبهرکردن و فیرکردن و ئامادهکاری یهوه .